

Vellinge kommun
Tillväxtavdelningen
235 81 VELLINGE

Granskning av detaljplan för Ljunghusen 12:6 med flera, norr om väg 100.

Falsterbonäsets Naturvårdsförning (FNF) har tagit del av och noga studerat granskningen av rubricerad detaljplan. Nedan följer våra synpunkter.

SAMMANFATTNING

- Systematisk inventering av planområdets naturvärden saknas
- Flera rödlistade arter hotas
- Höga till mycket höga naturvärden - länsstyrelsen har tidigare haft ambition att göra planområdet till naturreservat
- Detaljplanen står i strid mot artskyddsförordningen
- Fridlysta fladdermöss finns i området
- Detaljplanen medför betydande påverkan på Natura 2000
- Detaljplanen påverkar flera riksintressen negativt
- Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen uppfyller inte krav enligt PBL
- Viktigt allemansrättsligt skogsområde försvinner
- Exploateringen motverkar att lokala miljökvalitetsmål uppnås
- Framtida höga vattenstånd gör det till en olämplig plats att bebygga
- Komplex dagvattenhantering kräver särskilt tillstånd
- Planen går emot intentionerna i kommunens naturvårdsprogram
- Det saknas beräkning av ekosystemtjänster trots beslut i kommunfullmäktige
- Länsstyrelsen har i tidigare yttrande sagt nej till bebyggelse inom planområdet

Sammantaget medför detta att detaljplanen inte kan fastställas.

ALLMÄNT

Svensk samhällsplanering genomgår just nu en stor förändring, mest påtagligt i snabbt växande regioner och tätorter. Vi får en alltmer marknadsanpassad planering där starka ekonomiska intressen tar över den demokratiskt styrda process som varit riktmarke tidigare. Detta innebär att man i bygg- och fastighetsbranschen, med hjälp av välvilliga politiker, lyckas svepa bort de bedömningar som tidigare skett på olika beslutsnivåer. Det framgår av vårt remissvar nedan att den aktuella detaljplanen är ett typexempel på detta.

På sikt riskerar kommunens agerande i detta och andra fall att fragmentisera och utplåna den unika natur- och kulturmiljön i Vellinge kommun, särskilt på Falsterbonäset. FNF vill påtala hur Vellinge kommun sveper bort tidigare välgrundade värderingar och därmed gör en demokratiskt förankrad samhällsplanering med hänsyn till svensk miljölagstiftning meningslös. Det är allvarligt om en kommun börjar gynna särintressen!

INLEDNING

Övergripande

FNF menar att granskningen av detaljplanen för Ljunghusen 12:6 med flera, norr om väg 100 måste ses i ljuset av Vellinge kommuns intensiva tillväxtstrategi. Den innebär att vår kommun växer med 1,7% per år trots ett uttalat mål på 1% i gällande översiktsplan. Denna expansion sker i många fall på bekostnad av

värdefull natur- och kulturmiljö. Det är förvånansvärt i ljuset av att fler än åtta av tio invånare anger att de bosatt sig här just på de höga naturvärdena.

FNF menar att fokus på tillväxt i Vellinge kommun är en allvarlig felprioritering. Vellinge kommuns expansiva tillväxtstrategi leder för närvarande till en 200 – 300 procents ökning av byggandet jämfört med de senaste tjugo åren. Detta går självklart ut över livs- och boendekvaliteten i kommunen, vilka är beroende av goda förutsättningar för friluftsliv, rekreation och naturupplevelser, vilka i sin tur bidrar till bättre folkhälsa samt skapar attraktiva förutsättningar för besöksnäringen.

Från FNF:s håll försöker vi lyfta fram och synliggöra tillväxtfokuseringens ekologiska kostnader, men också de långsiktigt ekonomiska och sociala kostnaderna. Vi menar att vår kommun måste växla in på nya spår och allvarligt överväga mer långsiktiga hållbara alternativ.

En kommun bör alltid ha en strategi rörande sin framtida bebyggelseutveckling och fastställa vissa principer som inte ska "rundas". Detta för att minimera konflikter i ett tidigt skede och få en bra balans mellan allmänintressen och särintressen. Aktuell detaljplan innebär flagranta överträdelser rörande hänsyn till riksintressen och internationellt skyddsvärda skyddsområden och dess djur och naturmiljö. Bebyggelsen pressas precis till gränsen mot dessa områden när det rimliga istället är att bibehålla viktiga buffertzoner.

Beskrivning av planområdet

Områdets östra del består av blandskog utformad genom igenväxning av en hagmark med lövträd och buskar bl a hassel. Denna del är ett omtyckt strövområde med stor biologisk mångfald – den största på Falsterbonäset. Den västra delen består av björk och tallskog med varierande undervegetation med bl a flera sällsynta björnbärsarter. Alla Nässets däggdjur uppträder i området. De grövsta tallarna i östra delen av området kan bli framtida häckningsplatser för vårt havsörnspar. De påträffas regelbundet i området.

I området finns träd i alla utvecklingsstadier - flerstämmiga björkar, grova äldre träd med skrovlig bark, grova hasselbuskar med multnande ved, högvuxna gamla ihåliga popplar, liggande döda trädstammar. Den döda veden anses alltid vara en viktig indikator på hög mångfald. Här finns rödlistade arter av olika dignitet samt flera signalarter som bidrar till att indikera områdets höga naturvärde. FNF menar att det inom Vellinge kommun inte finns något annat område med lika hög biodiversitet som här. Sammantaget är detta område en högst ovanlig biotop för Vellinge kommun värd att vårda och värna.

Hela området utgör en viltpassage sedan markerna norr om den f d järnvägsvallen blivit mer och mer öppna genom betestryck från nötkreatur, hästar och får. Inhägnaderna där utgör i sig även ett vandringshinder mellan de olika fällorna.

Området består av den enda kvarvarande allemansrättsliga skogen i Ljunghusen, så när som grönstråket genom Ljungskogens bebyggelse, som i jämförelse med planområdet saknar andra naturvärden än som strövområde då det är både relativt öppet och smalt. Planområdet är således viktigt för allmänhetens och de närboendes rekreation och för pedagogisk verksamhet för närliggande skola och förskola.

NATURVÄRDEN

Signalarter i planområdet

Många signalarter finns huvudsakligen i skogsmiljöer där även rödlistade arter förekommer och används som stöd och hjälpmedel vid inventeringen av nyckelbiotoper. Inom planområdet går att finna bl a krushättemossa (krusig ulota), glansfläck och ramslök.

Det framgår dock av MKB:n att ingen systematisk inventering gjorts i området. Trots detta finns det ändå många hotade arter med. Det talar för höga till mycket höga naturvärden! Ett exempel på en art som inte nämns är den fridlysta orkiden göknycklar (Orchis morio) som är sällsynt i Skåne.

Planområdet har kvaliteter som en nyckelbiotop

FNF anser att planområdet borde listas som en nyckelbiotop med tanke på dess höga naturvärde. Långt ifrån alla nyckelbiotoper är upptäckta och Naturskyddsföreningen har länge påtalat behovet av en ny nationell inventering.

Anledningen till att vi ser området som en nyckelbiotop är att det hyser Vellinge kommuns största artrikedom av växter och här finns flera rödlistade arter bl a Sveriges mest sällsynta björnbärsarter. Området hyser också Vellinge kommuns sista hagmarksrest. Vi finner ståtliga bokar med grenar ner till marken, hasselsnår och mattor av blommande ramslök, för att nämna några av karaktärsarterna. Inom området finns flera signalarter och en utbredd karaktär med levande och döda träd. Här trivs också flera djur, fåglar och insekter.

Området är således viktigt för den biologiska mångfalden. Förlusten av livsmiljöer är mycket stor i skogslandskapet och därför spelar nyckelbiotoper en alldeles särskilt viktig roll. En avverkning kommer att medföra en betydande påverkan på nyckelbiotopen.

Naturvårdsintressanta skogar skall inte avverkas. Hotade arter och naturtyper ska skyddas. Detta är en mycket viktig pusselbit i arbetet med att nå Sveriges miljömål om Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv.

Synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen (MKB)

Enligt MKB:n finns det 40 rödlistade, och därmed skyddade och naturvårdsintressanta, arter i eller i direkt anslutning till planområdet. Detta visar klart och tydligt på hur värdefullt området är, men MKB:n finner samtidigt på olika sätt anledningar att förringa värdena och därmed understödja kommunens och exploatörens planer. FNF anser att slutsatserna i mångt och mycket är anpassade efter beställarens önskemål.

Riksdag och regering har beslutat om miljömål där artskyddet har fått en stärkt ställning. Detta inkluderar bl a "Ett rikt växt- och djurliv", vilket även är ett lokalt miljö kvalitetsmål sedan 2014. Länsstyrelsen skriver att: *"Förekomsten av rödlistade arter i ett område indikerar att det finns biotoper och naturtyper med höga naturvärden. Exploateringen av mark har gått längst i sydvästra Skåne, där antalet försvunna och utrotningshotade arter är störst i riket."*

De 40 rödlistade djur, fåglar och växter som listats kräver särskilt stor omsorg och som i ett nationellt perspektiv inte har sin överlevnad säkrad. Dessa bedöms enligt specifika kriterier löpa risk att försvinna från det område som rödlistan omfattar.

FNF anser att författarna av MKB:n visar brist på en övergripande förståelse för ekosystem och hur de fungerar. Man måste alltid se ett ekosystem i sin helhet. Summan av landskap, djur och växter är natur. Sammansättningen av en viss naturtyps djursamhälle styrs av störningen från omgivningen (i detta fall närheten till bebyggelse). Ju längre ifrån bebyggelse desto artrikare djursamhälle.

Lokala föreningar och intressenter med stor och mångårig kunskap om ekosystemens status och funktion och med olika erfarenheter och relationer till områdets natur, flora och fauna har inte blivit inbjudna att delta i processen. Konsulten som representerade Norconsult på samrådet hade inte ens fått ta del av kommunens nya naturvårdsprogram - som dessutom innehåller ett kapitel om detaljplaneområdet.

Det är med förvåning som vi läser den samlade bedömningen på sidan 8 i MKB:n. Vi citerar två av slutsatserna: *"Sammantaget bedöms konsekvenserna av planförslaget huvudsakligen som små... Miljöpåverkan av planerad utbyggnad bedöms inte som betydande" samt "Konsekvenserna för naturmiljön inom planområdet bedöms som måttligt negativa på lokal nivå då områdets skogsmiljöer till stor del exploateras eller ersätts med parkmark."*

Detta skall ses i ljuset av att det skall byggas 85 – 95 lägenheter fördelat på ca 21 småhus, ca 15 radhus och 50 – 60 lägenheter i flerbostadshus (som i vissa fall blir 6 våningar höga). Stora delar av skogen kommer att fällas och det kommer att genomföras omfattande schaktningar och utfyllnadsarbeten. Under byggperioden kommer det att köras kors och tvärs med stora tunga fordon. Området kommer att förändras radikalt. Det går över vårt förstånd hur författarna bakom MKB:n har mage att påstå att detta endast leder till konsekvenserna för naturmiljön blir *"måttligt negativa"* och att miljöpåverkan *"inte bedöms som betydande"*.

Trots det uppenbart styrda resultatet anser FNF ändå inte att MKB:n i tillräckligt hög grad klarar av att bevisa att de planerade åtgärderna i området inte skadar de naturtyper som avses att skyddas. Åtgärderna medför heller inte att de arter som avses att skyddas inte utsätts för störningar som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet av dessa i området.

Betydande påverkan på Natura 2000-områden

Området gränsar i direkt anslutning till Natura 2000 områdena Falsterbo-Foteviken (Fågeldirektivet, SPA) och Falsterbohalvön (Art- och habitatdirektivet, SCI) som omfattas av bestämmelserna i 3, 4 och 7 kap MB. Dessa Natura 2000-områden är redan belastade - det nämns i handlingarna att befintlig bebyggelse redan till viss del stör direkt intilliggande Natura 2000-områden.

Även länsstyrelsen anser att exploateringsgraden i anslutning till Natura 2000-områdena Falsterbo-Foteviken och Falsterbohalvön redan är hög, vilket står i konflikt med fågellivet (Länsstyrelsen Skåne, 2005a-b). Biotopkvaliteten i området har försämrats överlag, vilket har lett till att strandängarnas fågelpopulationer blivit mindre, trots det starka lagstadgade skyddet som Natura 2000 innebär (Ehnbom och Karlsson, 2013; Länsstyrelsen Skåne, 2011). Då kan man inte belasta dem ytterligare. En exploatering enligt denna detaljplan skulle göra att man fragmenterar till en så stor grad att det som Natura 2000-området skall skydda slutligen kollapsar.

Inom Natura 2000-området har inom en radie av ca 1 km brun kärrhök häckat några gånger. Silvertärna och småtärna har upprepat häckat på Black och även skärfläcka vid något tillfälle. Trädlärka häckade förr i skogen på norra Ljunggen så även törnskata. Jorduggla liksom hornuggla häckar i Natura 2000 när smågnagartillgången är god. Större vattensalamander har en lekplats i Natura 2000-området inte långt från planområdet. Att vissa arter inte längre häckar regelbundet i närområdet har troligen med den ökade bebyggelsen att göra och de störningar som uppkommit med denna. Den nya byggnationen kommer att ytterligare utarma faunan och florin i bl a Natura 2000. Mindre sångsvan rastar inom Natura 2000-området bl a inom en km från planområdet. Sångsvan övervintrar i samma område liksom salskrake. Havsörnen födosöker inom området. Knubbsäl vilar ibland på yttre delen av Black.

Områdena i östra delen av Skanörs Ljung har haft det största värdet för faunan under senare år även om storspov, enkelbeckasin försvunnit i närområdet. I söder har även fältpiplärka, sydlig kärrensnäppa och svartbent strandpipare försvunnit i samband med ökad bebyggelse i södra Ljunghusen och Björkhagen och ökad camping på Ljunggens Camping. Vi kan se att den delen av Skanörs Ljung som ligger närmast Skanör har fått allvarligt försämrat naturvärde p g a av löslöpande hundar, katter, människor och inte minst grundvattensänkning. Vi ser hur arter försvinner från Näset i takt med ökad exploatering. Någonstans måste det bli stopp innan bara trivialarter återstår.

Enetjärn Natur anser att i teorin riskerar störningen bli större med bebyggelsen, men bedömer den som marginell. Utifrån vilka kriterier undrar vi? Vi som bott här många år har sett vad ökad störning från ca 1000 personer till 10 000 åstadkommit. På 1960-talet spelade brushanarna i beteshagarna vid Höll. Nu finns inte ens sånglärka i dessa. I konsultrapporten står det att rödbena och tofsvipa fortfarande häckar i Natura 2000 i omedelbar anslutning till planområdet på den betade strandängen. Hur det kommer att gå med ökad befolkning kan vi bara föreställa oss.

FNF menar att störningen på Natura 2000 kommer att bli betydande om planen genomförs. Detta gäller såväl från människor som från hundar och katter. De omfattande schaktnings- och uppfyllnadsarbetena och avverkningarna kommer även de att verka störande. Planområdet behöver sparas som en buffertzona. Vi ser ständigt problemen med löslöpande hundar i alla kommunens reservat och påverkan av katter på fågelhäckningen i bebyggelsen och dess närområden. Det finns också en uppenbar risk att de personer som tidigare utövat rörligt friluftsliv i Norra Ljungskoggen istället kommer att göra detta i anslutande Natura 2000. Att fler människor rör sig i Natura 2000 medför förutom ett mekaniskt slitage också ett slitage på ekosystemet genom att vissa djurarter försvinner p g a störningarna. På sidan 25 i MKB:n beskrivs denna ökade aktivitet i och kring Natura 2000 och naturreservat: *"Utbyggnaden innebär sannolikt även att både kvarvarande naturmark inom planområdet och anslutande gång- och cykelväg och skyddsvärda naturområden kommer användas för närrekreation i ökad omfattning."*

Enetjärn Natur gör sin bedömning att områdena och deras naturtyper inte kommer att skadas. Ordet bedömning i sig visar på en osäkerhetsfaktor, annars hade man skrivit *"kommer inte att påverka"*.

Vår sammantagna övertygelse är att vi får en fortsatt utarmning av fauna och flora p g a den ökande befolkningen och dess husdjur. Påverkan av de senare kan vi inte ens se nämnd i utlåtandet.

Dock hänvisar man på sidan 35 i MKB:n till vad länsstyrelsen säger om området: *"Det bör dock beaktas att exploateringsgraden i anslutning till Natura 2000-områdena Falsterbo-Foteviken och Falsterbohalvön redan är hög, vilket står i konflikt med fågellivet. Biotopkvaliteten i området (Natura 2000-områdena samt angränsande marker) har försämrats överlag, vilket har lett till att strandängarnas fågelpopulationer blivit mindre, trots det starka lagstadgade skyddet som Natura 2000 innebär"*. Ska denna utarmning få fortsätta eller ska den hejdas?

FNF skulle vilja hänvisa till begreppet "de små stegens tyranni", d v s varje enskild tidigare exploatering har inte i sig haft en betydande påverkan på Falsterbohalvöns naturmiljö och dess djursamhälle, men i och med att antalet exploateringar ökar i allt snabbare takt blir påverkanskurvan allt brantare d v s när den kritiska massan ökar blir påverkan av varje ny exploatering exponentiell. Påverkan stiger då okontrollerat medan naturen på Falsterbohalvön befinner sig på ett alltmer sluttande plan.

FNF vill lyfta fram MÖD 2012:34. Ett mål där en kommun ville bebygga ett område med bostäder intill ett Natura 2000-område, men där MÖD ansåg att verksamheten var tillståndspliktig enligt 7:28 a MB. MÖD pekade på att prövningen, enligt art- och habitatdirektivet, måste syfta till att bibehålla en gynnsam bevarandestatus. Man ansåg vidare att alla störningar, både temporära och stationära ska tas med i bedömningen för att främja syftet med direktivet. Domstolen underströk också att försiktighetsprincipen ska tillämpas vid riskbedömning i enlighet med Waddenzeemålet. Tillstånd medgavs inte till verksamheten.

FNF menar att aktuell detaljplans miljöpåverkan på det intilliggande Natura 2000-området till följd av planförslaget är betydande. Tillstånd enligt 7 kap 28§ miljöbalken erfordras därför.

Rödlistade björnbärsarter

Två ovanliga rödlistade björnbärsarter har påträffats i planområdet. Engelskt björnbär - *Rubus echinatus* är ett äkta starkt hotat (EN) björnbär som bara finns inom två mycket begränsade områden i Skåne, vilket det ena är Falsterbohalvön. Artdatabanken skriver att Engelskt björnbär verkar klara sig bra på Falsterbohalvön, men kan lätt decimeras genom röjningar och expanderande bebyggelse. Kilbjörnbär - *Rubus silvaticus*, är starkt hotat (EN) och finns i Sverige endast på två närliggande lokaler på Falsterbohalvön (förutom ett litet bestånd som kommit till ön Lucerna i Västervik via utländskt timmer). Artdatabanken skriver att de båda bestånden på Falsterbohalvön lätt kan skadas om bebyggelsen utvidgas. Luddbjörnbär - *Rubus insularis* vilka är missgynnade (NT) har observerats liksom de vanligare arterna lindblomsbjörnbär, armeniskt björnbär, klobjörnbär, flikbjörnbär och blåhallon.

FNF vill påpeka att det är mycket ovanligt att så många olika björnbärsarter förekommer inom samma område. Vellinge kommun skriver själva i sitt Naturvårdsprogram att de rödlistade *"Björnbären påverkas negativt av en utvidgning av bebyggelsen samt av igenväxning eller kraftig röjning."* Man skriver vidare: *"Hänsyn måste tas till de hotade björnbärsarter som förekommer i området."* Trots detta är man villiga att gå vidare med en detaljplan som inte kan garantera deras överlevnad. FNF anser att detta skäl nog till att stoppa detaljplanen i sin helhet.

Konsulter föreslår nu att de rödlistade björnbären skall flyttas. FNF vill lyfta fram att det finns ytterst få exempel på flytt av björnbärsplantor. Man frågar sig varför dessa björnbär finns där de just finns och varför de inte finns på många andra platser på eller utanför Näset. Svaret är att deras specifika miljökrav gör det omöjligt för dem att enkelt sprida sig. Vid en förflyttning kan man inte åstadkomma dessa miljökrav eftersom de inte ens är utredda och kända. Förflyttning är således extremt osäkert eftersom man inte kan ge dem just de lokala förhållanden som finns på växtplatsen. Tyvärr tror många konsulter att djur och växter alltid kan flyttas. Normalt sett fungerar detta inte alls. I enstaka fall går det, men det är ovanligt, mycket ovanligt.

Rödlistade insekter

Ett flertal insekter från rödlistan kommer att påverkas negativt;

- Bredhornad ögonbagge *Vanonus brevicornis* X VU/DD
- *Dytiscus circumflexus* NT
- *Agathidium haemorrhoum* NT
- Smal frölöpare *Harpalus anxius* NT
- Snyltdyngbagge *Aphodius porcus* NT

- *Quedius balticus* NT
- *Cryptocephalus sericeus* NT
- *Longitarsus ochroleucus* NT
- Ljungkornlöpare *Amara infima* NT

Då ingen grundläggande och systematisk inventering gjorts går det inte att utesluta att den sårbara bredhornad ögonbagge är etablerad inom planområdet. Vi menar att planområdet uppvisar alla förutsättningar för att den skall kunna trivas. I Sverige är arten påträffad genom håvning i tallskog och i Danmark är arten funnen vid bankning av en död hasselgren. Planförslaget kan således inte godkännas innan en grundlig inventering genomförs.

Fridlysta fladdermöss

Två fridlysta arter fladdermus, dvärgfladdermus och trollfladdermus, som är upptagna i bilaga 4 i Art-och habitatdirektivet observeras regelbundet i området. Detta innebär att de kräver ett noggrant skydd. Fladdermöss skyddas av flera internationella överenskommelser, bland annat genom det europeiska fladdermusavtalet (EUROBAT), och enligt 4 § artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fladdermöss, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder eller att skada eller förstöra deras fortplantningsområden eller viloplatsar.

Planområdet viktigt för fågellivet

Planområdet har stor betydelse för fågellivet i intilliggande naturreservat och Natura 2000. Kommunen nämner även detta i sitt nya Naturvårdsprogram: *"Skogsområdena är väldigt värdefulla viloplats- och födosöksplatser för flyttande fåglar, både för tättingar och för rovfåglar som ormvråk, bivråk (VU) och sparvhök."*

Vattenområdet norr om planområdet finns på den internationella CW-listan (Convention of Wetlands) på grund av dess stora ornitologiska betydelse. Länsstyrelsen beskriver samverkan mellan detta område och planområdet i beslutsunderlaget för bildande av naturreservatet Norra Ljunghusen på följande sätt: *"Det intilliggande skogsområdet söder om banvallen har stor betydelse för fågellivet, inte minst som rast- och födosökslokal under flyttningstiden. De olika biotoperna skapar således tillsammans förutsättningar för ett rikt och varierat fågelliv"*.

Norra Ljungskogen fungerar som övernattningsplats för flyttande vråkar, framför allt bivråkar. De vråkar som når ner till Falsterbonäset sent på eftermiddagen avstår som regel från att sträcka ut över havet. De väljer i stället att söka nattkvist på Falsterbonäset för att först följande gryning/förmiddag fortsätta flyttningen. Upp till 50 vråkar har setts gå in för landning i skogspartiet i Norra Ljunghusen.

FNF anser att konsulterna från Enetjärn Natur grovt underskattar fågellivet inom och intill planområdet. Deras utlåtande baserar sig på tillfälliga besök och sökningar på internet. FNF menar bestämt att man inte kan utesluta häckning av någon art under endast ett fåtal besök. Personer som uppehåller sig i ett område regelbundet vet att om det endast finns ett häckande par av en art är det inte självklart att arten observeras varje gång, varken via sång/spel eller visuellt. 2016 hördes sjungande brandkronad kungsfågel (VU) i planområdet så de kan mycket väl ha häckat då. Utöver det finns det tre registrerade observationer av mindre hackspett (NT) intill planområdet 2016 varav en av inventerarna har rapporterat spel/sång. Det skall påpekas att mindre hackspett är en ganska diskret fågel på häckplatsen. Att planområdet inte skulle hysa optimala levnadsmiljöer för mindre hackspett (och hackspettar överhuvud taget) håller vi inte heller med om. Vi har en känd lyckad häckning och åren dessförinnan sågs både honor, hanar och ungfåglar under höst, vinter och vår. Mindre hackspett vill ha viden, popplar, alar eller björkar för att hacka ut sina bon. I området finns både popplar och björkar och i närheten finns det alar. Det finns gott om liggande och död ved också, både inom planområdet och i dess närhet.

När det gäller häckande fåglar hänvisar vi till den artförteckning daterad 2015-11-27 som Skånes Ornitologiska Förening bifogade till sitt yttrande i samrådet. Där redovisas 107 arter som förekommer i eller i omedelbar anslutning till planområdet. Andfåglar, vadare, tärnor och måsar som förekommer på strandängarna norr om banvallen och längs norra kusten finns ej med i förteckningen. Bland häckfåglar, utöver tidigare redovisade, kan nämnas sånglärka (NT), svart rödstjärt (NT), buskskvätta (NT), sävsparv (VU) och stare (VU).

Under de senaste åren har par observerats av alla de hackspettarter som kan finnas i planområdet (spillkråka, gröngöling, större och mindre hackspett). Det här året kan vi lägga till trädkryp, inte bara som övervintrare utan som revirmarkerare. Under invasionsår av t. ex mesar eller kungsfåglar kan det finnas tusentals individer i planområdet, alla födosökande och ätande så visst är området en viktig lokal under flyttningen. Det finns morkullor i planområdet sedan flera år.

Att planområdet inte skulle vara en viktig övervintringsplats som konsultrapporterna nämner är felaktigt. Utmed Banvallen, på sträckan från Ljunghusens f d stationshus till skjutbanorna är det just planområdet som hyser det största antalet rastande och övervintrande fåglar.

Att bara hänvisa till artportalen och lokala larm ger inte en bild som överensstämmer med verkligheten. Långt ifrån alla rapporter och flera ornitologer berättar att om de konstaterar en häckning, rapporteras den sällan, av hänsyn till fåglarna.

Detaljplanen står i strid mot artskyddsförordningen

Flera av de uppräknade arterna är upptagna på rödlistan som nära hotade (NT) eller sårbara (VU). Många är också upptagna i EU:s fågeldirektiv, vilket gör att eventuella verksamheter i området måste prövas mot artskyddsförordningen.

Presumptiva boplatser för havsörn finns inom en km. Man brukar säga att havsörnar ofta behöver tre alternativa bo i skyddade områden med kraftiga träd. Den rättspraxis som deklarerats av Mark- och miljööverdomstolen är säkerhetsavstånd på två km till örnbö. FNF menar att tre km är ett rimligare avstånd, medan ny forskning indikerar att avståndet kanske borde utökas ytterligare (<http://birdlife.se/sveriges-ornitologiska-forening/fagelskydd/vindkraft/nyhet-2015-04-17/>). I vilket fall hävdar FNF att detaljplanen som prövas står i strid med artskyddsförordningen.

Träd som skall bevaras hotas

Flertalet grova träd som finns i området kommer att avverkas om planen genomförs. Men även träd som planen avser skall bevaras hotas. Träd klarar bara en grundvattensänkning på 25 mm per år för att rötternas tillväxt skall hålla takten med sänkningen. Detta motverkar i sin helhet att det lokala miljömålet "Levande skogar" uppnås.

KULTURMILJÖ

Stora kulturmiljövärden

Norra Ljungskogen har högt kulturvärde med lämningarna efter torvtäkt med lång brytningskontinuitet som speciella uttryck för området. Bl a ligger den största torvringen på Falsterbohalvön här. Inom området finns Falsterbohalvöns enda hagmark som med relativt enkla medel skulle kunna rustas upp.

Norra Ljunghuset uppfördes 1796 och utgör det sista huset innan heden mellan orten och Skanör med Falsterbo. Innan orten Ljunghuset började byggas låg huset enligt längs landsvägen, och utgjorde en gräns mellan Skanör med Falsterbo och "österbyarna". Grinden över vägen ("Ljunghusenleddet") fanns kvar till 1928. Huset har dessutom bidragit till namngivningen av orten.

KOMMUNALA FRÅGOR

Planen går emot intentionerna i kommunens naturvårdsprogram.

Detaljplanen går tvärt emot intentionerna i kommunens Naturvårdsprogram, som antogs av kommunfullmäktige 2015-05-20, där området beskrivs som "känsligt för exploatering." FNF citerar från programmet: *"Området söder om banvallen där en planprocess pågår är ett ekologiskt värdefullt område då det dels uppvisar befintliga naturvärden och dels visar på en potential att höja dessa ytterligare. Den vegetation och de strukturer som finns i området är en bristvara på Falsterbonäset och någon ersättningsmark går ej att finna i närområdet. Därför är en bostadsutbyggnad ej lämplig på platsen ur naturvårds- och hushållningssynpunkt."*

FNF har vid diskussioner med kommunala representanter fått förklarat att översiktsplanen skall komma att uppdateras varje mandatperiod med den nyvunna kunskapen i Naturvårdsprogrammet (och det kommande Kulturmiljöprogrammet) som rättesnöre. Därför bör planområdet, med tanke på den nya kunskapen om höga naturvärden, utgå som exploateringsområde ur översiktsplanen.

FNF ställer sig frågan om kommunens politiker och tjänstemän överhuvudtaget bryr sig om naturvårdsprogrammet, som ju framhåller områdets stora skyddsvärde, när man direkt planerar för bebyggelse i strid mot intentionerna i programmet?

Det saknas beräkning av ekosystemtjänster

Vellinge kommun tillstyrkte en motion från MP i juni 2011 gällande beräkning av ekosystemtjänster i Vellinges natur. I området som berörs av denna detaljplan finns stora värden av ekosystemtjänster ur flera perspektiv - grundläggande, försörjande, reglerande och sociala/kulturella. Sammantaget ger de kommunen möjlighet att skapa en såväl ekologisk som socialt och ekonomiskt långsiktigt hållbar utveckling.

Genom att visa på summan av naturens värde förväntas beslutsfattare ta beslut, som inte fortsätter att leda till utarmning av biologisk mångfald. FNF saknar dock en samlad inventering och bedömning av värdet av ekosystemtjänsterna och djurlivet i det aktuella området. Vi menar att beslutsunderlaget inte är komplett innan en sådan bedömning av ekosystemtjänsterna gjorts.

NATIONELLA FRÅGOR

Tidigare planer på reservatsbildning

Redan vid bildandet av naturreservatet Norra Ljunghusen (beslut 1995-06-12) ansåg länsstyrelsen att planområdet skulle ingå som en del av detsamma. Markägaren AB Ljungskogens Strandbad motsatte sig dock reservatsbildningen av det område som nu utgör det aktuella planområdet. Vellinge kommun tillstyrkte reservatsbildningen i stort, med undantag för planområdet. Redan 1992-10-01 hade dock Vellinge kommun beslutat att lägga ner planarbetet för skogen mellan Skanörs Ljung och Björkvägen respektive väg 100 och banvallen (Ljungskogen 12:5 m fl, dvs planområdet) med hänvisning till naturintressena. Kommunstyrelsen antog samtidigt upphävandeplan för Ljunghusen 16:60 m fl där det fanns outnyttjade byggrätter med genomförandetid som löpt ut. Allt för att skydda naturen i området.

I beslutet att bilda naturreservatet Norra Ljunghusen skriver länsstyrelsen: *"länsstyrelsen anser att förutsättning för bildande av naturreservat även föreligger för den del av området som ligger söder om banvallen. Bildandet av naturreservat för denna del bör dock avvaktas med hänsyn till att upphävandet av byggnadsplanen för Ljunghusen 16:60 m fl ännu inte gjorts"*. Vellinge kommun har tyvärr ändrat ståndpunkt vad gäller detta område sedan dess. Ljunghusen 16:60 är fortfarande obebyggd men övriga fastigheter (16:57, 16:61, 16:62, 16:63, 16:65 och 16:68) har exploaterats mer eller mindre och nu pågår ett detaljplanearbete för en resterande stor del av det naturområde som länsstyrelsen ville göra till naturreservat redan 1995.

FNF kan inte se någon annan anledning till att området i sin helhet inte ingår i reservaten Norra Ljunghusen eller Skanörs Ljung än att kommunen sedan länge avsett att bebygga området. Några andra skäl till att det inte ingår i något av reservaten finns inte. Det borde varit reservat för länge sedan, bl a som buffert till de intilliggande Natura 2000-områdena. Att området skulle ingå i något av reservaten har FNF tidigare påtalat med hänsyn till:

- Områdets höga biologiska mångfald.
- Behovet av ett sammanhängande skogsområde som grön viltkorridor från Falsterbokanalens till Flommens naturreservat.
- Behovet av närnatur till befintlig skola.
- Buffertzonen till den sedan länge skyddade Skanörs Ljung.

Länsstyrelsen har i tidigare yttrande sagt nej till bebyggelse inom planområdet.

I ett yttrande över tidigare detaljplan för Ljunghusen 16:60 m fl daterat 1996-09-06 gör länsstyrelsen klart att de inte kommer att acceptera någon ytterligare bebyggelse inom det område som nu utgör planområdet. Länsstyrelsen skriver i sitt yttrande: *"Att ytterligare bebyggelse inte kommer till stånd mellan det nu aktuella planområdet (16:57, 16:60, 16:61, 16:62, 16:63, 16:65 och 16:68) och naturreservatet Skanörs Ljung är*

därför en förutsättning för att planförslaget ska kunna tillstyrkas. Likaså får bebyggelsen inte heller kräva att omfattande utfyllnader sker inom området”.

Innehållet är solklart, FNF ser inte några möjliga anledningar som länsstyrelsen skulle kunna åberopa för att ändra sin tidigare inställning – inget har ju hänt som talar för en annan bedömning. Om något så har området i så fall blivit än mer värdefullt, p g a den tid som förflutit och den höga tillväxttakten i Vellinge kommun och p g a detta den minskade arealen naturmark generellt.

Negativ påverkan på riksintressen

Enligt Miljöbalken ska områden av riksintresse för naturvård, kustzon och friluftsliv skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön.

Hela området passar utmärkt som rekreationsområde och har goda förutsättningar för friluftsliv i kombination med höga naturvärden. Det är också ett viktigt exkursionsområde för närliggande skola. Området är den enda allemansrättsliga skogen i Ljunghusen, och en av mycket få i Vellinge kommun, vilket betyder att det har ett stort allmänt angeläget intresse. Planens konsekvenser är att naturen mer eller mindre kommer att försvinna och ersättas av vägar och byggnader (med några insprängda träd där emellan). Sammantaget bedömer FNF att konsekvenserna för friluftslivet är stora då i princip hela förutsättningen för friluftsliv försvinner i området.

Genom exploateringen motarbetas målet att bevara kustzonens naturmiljöer. Det aktuella exploateringsområdet är utpekad som en ytterst värdefull del av ”Nationallandskapet Skånes kustzon”. Stora delar av kuststräckan är uppodlad, med undantag för Falsterbohalvön, vilket gör denna sträcka till en viktig värdekärna. Därför bör inte Vellinge kommuns del av denna kustzon under några omständigheter bebyggas eller uppodlas - istället borde man tänka på att skydda kvarvarande natur i detta område istället för att stjåla bit på bit. Det är ingen ursäkt att stora delar redan är exploaterade

Landskapsbilden påverkas redan av den befintliga bostadsbebyggelsen öster om området. Att nu fortsätta med upptill sex våningar höga bostadshus i gränsen mot naturreservatets strandängar i norr förstör landskapsbilden ytterligare. Kommunen har på andra håll visat en total brist på känsla för landskapsbilden, t.ex. i Höllviken längs väg 100.

FNF anser att planförslaget innebär en påtaglig skada för riksintressena för friluftsliv, kustzon och naturvård. Planförslaget motverkar också att miljömålet ”Hav i balans samt levande kust och skärgård” uppnås, vilket beskrivs: *”Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.”*

TEKNISKA FAKTA

Framtida höga vattenstånd hindrar bebyggelse

Planläggning och beslut ska ske med hänsyn till miljö- och klimataspekter, bl a genom att den anpassas till väntade klimatförändringar (2 kap 3 § miljöbalken). Därför skall försiktighetsprincipen alltid gälla. Om man inte kan garantera skydd på lång sikt skall man inte heller bygga. Redan nu har Sverige antagit en kurs mot ett fossilfritt Sverige 2045 och undertecknat ett Parisavtalet för framtidens globala klimatpolitik. Vissa kommuner har tagit detta till sig och ser till att klimatpolitiken genomsyrar kommunen, särskilt inom samhällsbyggnad. FNF kräver att Vellinge kommun inte bara ser klimatavtalet i Paris som ett rundningsmärke utan på allvar infogar klimatmål, klimatinnovation och klimatsäkerhet i aktuella byggprojekt.

Den framtida havsnivåhöjningen, i kombination med lågtrycksbanor och vindar, innebär att risken för erosion och översvämningar längs delar av landets kuster kan komma att öka betydligt. Det aktuella området har marknivåer som varierar mellan +1,6 och +2,5 meter och kommer därför att bli särskilt utsatt. Detta är klart under den av länsstyrelsen fastställda gränsen för bostadsbebyggelse, 3 meter över havet. Klimatförändringarna kommer också att leda till höjda grundvattennivåer.

Kommuner kommer i framtiden inte att kunna räkna med att staten rycker ut som en hjälpgumma vid översvämningar som sker av orsaker som kommunerna kunnat förutsäga, t ex bebyggelse på riskområden vid kuster som kan drabbas av höga vattenstånd

FNF finner inte att aktuell detaljplan har en tillräcklig klimatsäkerhet t ex rörande vattenståndshöjningar. Falsterbonäset står inför en stor utmaning i framtiden på grund av klimatförändringar och de stigande havsnivåer som dessa medför. FNF ifrågasätter generellt lämpligheten av att tillåta ytterligare utbyggnad innan beslut om långsiktiga lösningar på hur Vellinge kommun skall skydda Falsterbonäset mot stigande havsnivåer är tagna.

Dagvattenhantering kräver tillstånd

I dagvattenutredningen står att ambitionen är att området så långt möjligt får behålla befintlig skoglig karaktär. Av fig.9 framgår emellertid att hela området täcks av bebyggelse och dammar.

Grundvattenytan inom området kan variera mellan +0,3-+1,3 m Det innebär att grundvattenytan tidvis står mycket nära markytan, vilket även syns från väg 100.

Av tabell 1 framgår att ytvattnets kemiska status, tungmetaller och kvicksilver har beteckningen ”uppnår ej god” samt att enligt riskbedömningen såväl ekologisk som kemisk status ej uppnås vare sig 2015 eller 2021. Några värden eller godkända gränsvärden redovisas inte vilket är anmärkningsvärt.

I tabell 2 som visar grundvattnet framgår att samtliga parametrar av såväl status som kemiska ämnen mm erhållit klassningen ”God”. Detta är högst märkligt eftersom det på sid. 6 står: ”Diket utmed GC-vägbanken utgör således både ett utjämningsmagasin för dagvatten och en huvuddränering för det aktuella området. Vattennivån i diket styr således grundvattenytan i området”. Det innebär att det förorenade dagvattnet har kontakt med grundvattnet som sålunda måste förorenas och inte genomgående kan ha klassningen ”God”. Några värden eller godkända gränsvärden redovisas inte heller. Eftersom grundvattenytan sluttar svagt mot norr kan förorenat vatten därmed nå Natura 2000-området norr om banvallen.

För att inte påverka grundvattennivån inom området föreslås att de öppna magasinerna (dammarna) utförs med tät botten på delar belägna under grundvattnets bedömda medelnivå +0,8 m. Detta kan till exempel utföras med lera. Detta vatten kan avledas genom kulvertar parallellt med ovan nämnda dike. (sid.13). På samma sida står att ”*Avvattningen av väg 100 föreslås hanteras på samma sätt som idag*”. Det innebär uppenbarligen att allt dagvatten från det gamla markdräneringssystemet för Ljunghusenområdets västra del och väg 100 leds genom området till det beskrivna diket längs banvallen och gång- och cykelbanan (GC). Se sid.6. Detta förorenade dagvatten kan då nå grundvattnet.

Det diskuteras hur vatten vid högvatten skall hindras från att tränga in genom kulvertarna från diket genom banvallen längst i öster samt nära pumpstationen i mitten av planområdets norra gräns. Detta tänker man sig skall ske genom att så kallade bakvattensluckor installeras. På sid 16 diskuteras även hur högt pumpstationens elskåp måste placeras för att undvika att det översvämmas vid katastroftillfällen med både översvämning och kraftiga regn samtidigt. Man tänker sig placera elskåpet på minst +3m vid banvallen. Vid en översvämning till t.ex. 1,5 m över normalvattenytan, som inträffade den 4 januari 2017, och samtidigt långvarigt kraftigt regn är det svårt att tänka sig hur pumpstationen skall klara de stora mängderna dagvatten som ansamlas innanför banvallen. Dagvattnet kommer ju inte enbart från planområdet utan även från väg 100 och det gamla markdräneringsområdet för Ljunghusenområdets västra del.

FNF menar att det krävs tillstånd enligt miljöbalken kap 11 för den komplexa dagvattenhantering som föreslås.

Markföroreningar

Det finns stor risk för höga halter av fenoler och kreosoter från banvallen i området. Det gäller särskilt med tanke på den höga grundvattennivån och översvämningsrisken. Inom stora delar av Falsterbohalvön förekommer en okontrollerad bevattning med ytvatten i trädgårdar. Detta fortgår trots att FNF föreslagit ett kommunalt kontrollprogram. I det aktuella området är risken stor att arsenikförorenat grundvatten från banvallen kommer att spridas i villaträdgårdarna. Detta skulle i så fall motverka att nationella miljömålet ”Grundvatten av god kvalité” samt det lokala miljö kvalitetsmålet ”Giftfri miljö” uppnås.

AVSLUTNING

Kommunerna ska ta hänsyn till de allmänna intressena vid planläggning och lovgivning. Av miljöbalken (MB 3 kap 6 §) framgår att mark- och vattenområden som har betydelse med hänsyn till naturvärden, kulturvärden eller friluftslivet är allmänna intressen enligt plan- och bygglagen. FNF anser att den

intresseavvägning som kommunen har gjort i aktuellt ärende inte uppfyller kraven i 2 kap 2§ Plan- och bygglagen. De intressen som talar för antagande av den föreslagna detaljplanen står inte i rimlig proportion till de intrång i motstående intressen som ett genomförande av den skulle medföra. De Natura 2000-områden som påverkas negativt av exploateringen är också av riksintresse enligt miljöbalken och är därmed av allmänt intresse enligt plan- och bygglagens andra kapitel. Markområdet är även särskilt känsligt från en ekologisk synpunkt (MB 3 kap 3 §).

Den aktuella detaljplanen ökar varken boendekvaliteten för invånarna eller värnar den biologiska mångfalden i området. Planprogrammet verkar mer fokusera på att de nyinflyttade får tillgång till närmatur än att de som bor där får behålla sin. Särskilt påfallande är hur kommunens ofta återkommande information till invånarna - att man ser naturen som Vellinge kommuns främsta tillgång – kommit till korta när man bestämt sig att exploatera ett så stort värdefullt naturområde för bebyggelse. Politikerna verkar helt bortse från det faktum att alla enkäter visar att det är naturvärdena som är den viktigaste faktorn för kommuninvånarnas trivsel och att de bor kvar i kommunen. Natur som är värd att bevara försvinner på löpande band samtidigt som det pågår en ständig urbanisering av tätorterna i kommunen - förtätning, asfaltering, utökad belysning, hårdgjorda ytor och förstörda siktlinjer.

Vår natur- och kulturmiljö är inte självklar - den är under ständigt hot från exploatering och behöver ständigt värnas. Men det handlar egentligen inte främst om oss som bor här nu, våra politiker och näringsidkare eller tillresta besökare - det handlar framförallt om våra barn och om kommande generationer. Det är så mycket lättare att exploatera än att senare återskapa värdefull natur. Vi måste sträva mot att lämna världen vidare som en bättre plats än den som vi fick överta.

De grundläggande och särskilda hushållningsbestämmelser enligt 3, 4 och 7 kap miljöbalken som berör området har i det här fallet en direkt verkan då markanvändningen kommer att ändras då natur- och friluftsmark ersätts av tätortsbebyggelse. Lagstiftningen betonar miljöfrågornas betydelse i planeringen och vikten av hushållning med mark- och vattenområden. I det här fallet är miljöfrågorna helt enkelt inte förenliga med den storskaliga exploateringen.

Detaljplanen kan därför inte fastställas.

Falsterbo 2018-04-27

För Falsterbonäsets Naturvårdsförening

David Carlson (ordförande)

Falsterbonäsets Naturvårdsförening, Box 32, 239 21 Skanör
www.falsterbonaset.se